

TOELICHTENDE NOTITIE AGENDA BIODIVERSITEIT - OPINIEREND

ONDERWERP

Toelichtende
notitie Agenda
Biodiversiteit
2026-2030

ZAAKNUMMER

1000287

1. Inleiding

Op 28 september 2021 stelde het Algemeen Bestuur (AB) van Waterschap Zuiderzeeland de Agenda Biodiversiteit vast. Deze agenda bevat doelen, maatregelen en een groeimodel om biodiversiteit structureel te verankeren in het werk van het waterschap. In 2024 vond een positieve externe evaluatie plaats: biodiversiteit krijgt steeds meer plek in de werkprocessen. Tegelijkertijd blijkt dat extra inzet nodig is om de doelen voor 2030 te realiseren. Ook in de bestuursprogramma's *Water beweegt ons* en *Verbinden en koers houden* is afgesproken dat het waterschap, waar mogelijk, zijn taken zó uitvoert dat dit bijdraagt aan het vergroten van de biodiversiteit. Veel biodiversiteit is immers waterafhankelijk of watergerelateerd. Daarom is een biodiversiteitsagenda opgesteld met als doel bij te dragen aan het herstel en de versterking van biodiversiteit in zowel landelijk als stedelijk gebied.

Tijdens de beeldvormende bijeenkomst op 17 december 2024 en de vervolgbespreking op 6 mei 2025 heeft u bestuurlijk uitgebreid gereflecteerd op het evaluatierapport en de twee uitgewerkte varianten voor het vervolg. Deze reflecties zijn meegenomen in deze toelichting. Hieronder wordt een reflectie gegeven op uw beeldvorming, duidelijker gemaakt waar we nu staan, twee varianten voor het vervolg toegelicht en de bijbehorende kosten uitgewerkt. Deze notitie bouwt voort op de toelichtende notitie behorend bij de beeldvormende bespreking van 6 mei.

2. Reflectie op eerdere beeldvormende behandelingen

Tijdens de beeldvormende bijeenkomsten op 17 december 2024 en 6 mei 2025 heeft u gereflecteerd op de voortgang van de Agenda Biodiversiteit en de twee voorgestelde varianten voor het vervolg. Deze vergaderingen leverden waardevolle inzichten op in hoe het Algemeen Bestuur tegen de ontwikkeling van het biodiversiteitsbeleid aankijkt en waar aandachtspunten liggen voor verdere uitwerking.

In de bespreking kwam naar voren dat de verschillen tussen variant 1 en 2 nog niet helder genoeg zijn in relatie tot het doelbereik. Variant 2 legt minder nadruk op het inzetten van de totale beschikbare subsidies (zoals de FPLG-subsidie) en op het toepassen van biodivers beheer en onderhoud dan variant 1. Voor verdere specificering zie punt 4.

Daarnaast werden inhoudelijke vragen gesteld over onderdelen van biodivers beheer. De toepassing van risico gestuurd maaien werd besproken in het kader van waterveiligheid en klimaatverandering. Er werd benadrukt dat bij risico gestuurd maaien het behoud van de doorstroming van water leidend blijft, waarbij tegelijkertijd biodiversiteit zoveel mogelijk wordt bevorderd. Hierbij werd bevestigd dat deze benadering geldt voor alle terreineigenaren, dus zowel voor natuurorganisaties als agrariërs.

Enkele bestuurders uitten hun zorg dat een te brede invulling van de definitie voor biodivers beheer zou kunnen leiden tot verwatering van het begrip en mogelijk invloed kan hebben op subsidiemogelijkheden. Tegelijkertijd werd erkend dat verschillende vormen van beheer, waaronder gefaseerd maaien of minder intensieve onderhoudsvormen, ook een positieve invloed kunnen

hebben op biodiversiteit. Gewezen werd op lopende onderzoeken, onder meer door de Vlinderstichting, naar de effecten van alternatieve beheermethoden.

De relatie met groenblauwe dooradering en de bijdrage van het waterschap aan doelen vanuit het Nationaal Programma Landelijk Gebied kwam eveneens ter sprake. Er was behoefte aan meer duidelijkheid over de opgave voor groenblauwe dooradering en de manier waarop subsidiemiddelen worden ingezet, met name ten aanzien van pachtcontracten en de bijdrage aan provinciale doelstellingen.

Ook de samenwerking met agrariërs kwam uitvoerig aan bod. Het idee is dat agrariërs op een praktische manier kunnen bijdragen aan biodivers beheer, bijvoorbeeld via slootkantbeheer, afvoer van maaisel uit tochten, of aangepaste pachtcontracten op keringen. Meer biodivers beheer zal naar verwachting leiden tot minder riet op de taluds, ten faveure van meer kruidenrijke vegetaties. Daarbij werd gewezen op pilots die momenteel lopen en de wens om deze verder uit te breiden. Ook werd benadrukt dat agrariërs een belangrijke rol kunnen spelen door biodiversiteit, klimaatadaptatie en waterbeheer niet als afzonderlijke thema's te benaderen, maar als samenhangende onderdelen van één integrale opgave. Een belangrijk aandachtspunt is daarbij dat tochten anders kunnen worden ingericht, op basis van agro-ecologische kennis. Dit biedt mogelijkheden voor kosten efficiënt beheer. Een aanvullende aanbeveling is om te verkennen of het talud ook met andere planten dan riet kan worden ingericht. Het verwijderen van riet en de ontwikkeling van alternatieve vegetatie kan bijdragen aan zowel biodiversiteit als beheerbaarheid. Dit vormt onderdeel van een bredere verkenning naar hoe we samen met agrariërs een andere flora en fauna kunnen realiseren in het gebied. Kennisopbouw op het gebied van agro-ecologie is hierbij essentieel; niet alleen bij het uitvoeren van een LESA, maar ook in de samenwerking tussen waterschap en agrariërs.

Verder werd ingebracht dat er spanning kan ontstaan tussen andere taken van het waterschap – zoals waterafvoer – en de uitvoering van biodiversiteitsmaatregelen. Volgens de toelichting van het college is deze spanning beheersbaar en wordt hier in de uitvoering al rekening mee gehouden. De afvoerfunctie blijft geborgd doordat te allen tijde wordt voldaan aan de uitgangspunten voor beheer en onderhoud. Deze uitgangspunten worden bovendien in het veld gemonitord. Tegelijkertijd werd onderstreept dat biodiversiteit structureel onderdeel moet worden van het reguliere werk, en dus niet als afzonderlijk project moet worden benaderd. Daarmee sluit dit aan bij het bestuursprogramma, waarin is vastgelegd dat de programmatische aanpak van de Agenda Biodiversiteit op termijn wordt afgerond zodra deze voldoende is ingebed in de organisatie en structureel is geborgd in de meerjarenonderhoudsbeheerplannen (MJOBP's).

Tot slot kwam naar voren dat er behoefte is aan verdere concretisering van de verschillende varianten, met name door inzichtelijk te maken wat de opbrengsten en consequenties zijn per maatregel en per programmaonderdeel. Dit helpt om in de besluitvorming de verschillen goed af te wegen. Hoewel de Agenda Biodiversiteit op brede steun kan rekenen en niet ter discussie staat, blijft er behoefte aan heldere keuzes en duidelijke onderbouwing, zowel inhoudelijk als financieel. De gesprekken hebben daarmee waardevolle input geleverd voor de verdere aanscherping van het voorstel en de voorbereiding op de besluitvorming. We hebben gepoogd om de verschillende invalshoeken te laten landen in het voorgestelde besluit en in deze toelichting, zodat u zich kunt beraden op de besluitvorming op 30 september 2030.

3. Waar staan we nu ten opzichte van de doelen?

Sinds de vaststelling van de Agenda Biodiversiteit in 2021 heeft Waterschap Zuiderzeeland aanzienlijke stappen gezet richting het realiseren van de gestelde doelen. Zowel in kwantitatieve zin — het behalen van meetbare resultaten — als in kwalitatieve zin — het verankeren van biodiversiteit in het dagelijks handelen van de organisatie — is sprake van duidelijke voortgang.

Tegelijkertijd blijkt dat er nog inspanningen nodig zijn om alle doelen voor 2030 daadwerkelijk te verwezenlijken.

In de praktijk is het areaal aan biodivers beheerde assets sinds de start van de Agenda aanzienlijk toegenomen. Steeds meer watergangen, oevers en dijken worden op ecologisch verantwoorde wijze onderhouden. Dankzij deze gestage groei ligt het waterschap goed op koers om de prestatieafspraken met de Nederlandse Waterschapsbank (NWB) in 2025 en 2026 (eindjaar) te realiseren, waarmee we in aanmerking komen voor rentekorting.

Op het gebied van maaibeheer, één van de centrale doelen van de Agenda, boekten we vooruitgang, al is de beoogde 60% biodivers beheer van droge taluds nog niet gehaald. Volgens de huidige stand van zaken ligt het resultaat voor biodivers beheer van de taluds in 2025 op 25%.

Ongeveer een kwart van de keringen is in eigen beheer. Daarvan wordt circa 75% biodivers beheerd. Deze keringen fungeren als voorbeeldlocaties voor het toepassen van ecologisch beheer op de verpachte keringen. Ook bij de verpachte keringen wordt vooruitgang geboekt. Door aanpassingen in de pachtcontracten wordt inmiddels ongeveer 75% van deze keringen op een biodiverse manier beheerd.

Naast deze meetbare resultaten maakten we op beleidsmatig en organisatorisch vlak ook stappen. Zo is een begin gemaakt met het structureel aanbieden van trainingen aan medewerkers, en werkten we aan het opbouwen en verankeren van ecologische kennis in de organisatie. Deze kennisontwikkeling is cruciaal om biodiversiteit op een duurzame manier in het werkproces te integreren. Toch is deze borging nog niet volledig gerealiseerd. Het vraagt een voortgezette inzet om de benodigde expertise structureel aanwezig te hebben in zowel beleid, uitvoering als toezicht. Het voorstel is daarom om een structureel bedrag op te nemen om de ecologische capaciteit in de organisatie uit te breiden. Het gaat dan om het vergroten van het ecologisch specialisme (terrestrisch, aquatisch en agro-ecologisch), de inzet van de aanjager biodiversiteit structureel borgen als ecologisch adviseur en opleiding van medewerkers in de uitvoering. Daarnaast reserveren we een deel van het geld om incidenteel specifieke inhoudelijke kennis in te huren, bijvoorbeeld voor monitoring of specifieke inhoudelijke juridische kennis, zodat actualiteiten goed kunnen worden geduid.

Wat betreft de bredere cultuurverandering binnen de organisatie is eveneens vooruitgang geboekt. De aanpak van de Agenda Biodiversiteit is gebaseerd op het principe van 'learning by doing'. Deze benadering blijkt effectief: binnen de organisatie is merkbaar dat biodiversiteit steeds meer als vanzelfsprekend onderdeel van het werk wordt gezien. Medewerkers en afdelingen verkennen nieuwe vormen van beheer voor maaien en ruimen in plaats van klepelen en wisselen ervaringen uit, wat bijdraagt aan bewustwording en betrokkenheid.

Desondanks blijft er werk te doen. Met name op het gebied van monitoring en rapportage zijn aanvullende stappen nodig. Ook beleidsinstrumenten om biodiversiteit duurzaam te verankeren — bijvoorbeeld via inkoopcriteria, werkprocessen of juridische kaders — zijn nog in ontwikkeling of vragen nadere uitwerking. Daarnaast is samenwerking met externe partners essentieel. Agrariërs, natuurorganisaties, gemeenten en de provincie Flevoland kunnen gezamenlijk bijdragen aan het behalen van biodiversiteitsdoelen, zeker op terreinen buiten het directe eigendom van het waterschap. Een belangrijk aanknopingspunt daarbij is de groenblauwe dooradering, zoals verwoord in de Ambitie Landelijk Gebied van de provincie. Het gaat om een netwerk van sloten, tochten, dijken, bermen en andere landschapselementen dat bijdraagt aan biodiversiteit, waterkwaliteit, klimaatadaptatie en bodemgezondheid. Door deze elementen ecologisch met elkaar te verbinden, ontstaat er ruimte voor soorten om zich te verspreiden en worden ecosystemen veerkrachtiger.

Waterschap Zuiderzeeland kan hier actief aan bijdragen door het biodivers beheer van dijken, watergangen en taluds uit te breiden en slim te koppelen aan bestaande ecologische structuren. Door het eigen areaal strategisch in te zetten en goed af te stemmen met gebiedspartners, kan het waterschap

fungeren als verbindende schakel tussen agrarisch gebied, stedelijk gebied en natuurgebieden. Zo dragen we bij aan de gezamenlijke biodiversiteitsdoelen van overheden, terreinbeheerders, agrariërs en andere betrokkenen in de regio.

Samenvattend kan worden gesteld dat de Agenda Biodiversiteit goed op koers ligt, maar dat de komende jaren benut moeten worden om de ingezette lijn vast te houden en uit te bouwen. Alleen dan kunnen de doelstellingen daadwerkelijk binnen bereik komen.

Relevante ontwikkelingen in de omgeving

De koers van de Agenda Biodiversiteit sluit goed aan op actuele wet- en regelgeving, strategieën en subsidieregelingen op Europees, landelijk en provinciaal niveau. Door tijdige inzet is het waterschap voorbereid op nieuwe kaders, zoals de herziene gedragscode Wet Natuurbescherming, de Europese Natuurherstelwet en het Nationaal Biodiversiteit Strategie & Actieplan. Daarnaast bieden het programma Ambitie Landelijk Gebied (voorheen FPLG) en het Raamwerk Biodiversiteit praktische aanknopingspunten en financiële mogelijkheden voor het versterken van biodiversiteit. Deze ontwikkelingen onderstrepen het belang van voortzetting en verdere verankering van de Agenda Biodiversiteit.

4. Varianten voor het vervolg van de Agenda Biodiversiteit

Op basis van de evaluatie en de bestuurlijke terugkoppeling zijn twee varianten uitgewerkt voor het vervolg van de Agenda Biodiversiteit. Beide varianten bouwen voort op de behaalde resultaten tot 2025, maar verschillen in doelstelling, tempo en benodigde middelen. Deze varianten zijn eerder schematisch gepresenteerd en toegelicht in de notitie voor de beeldvormende behandeling op 6 mei. Hieronder vindt u de uitwerkingen van beide varianten, inclusief enkele aanpassingen naar aanleiding van de beeldvorming.

Variant 1: Doelrealisatie in 2030

Deze variant zet volledig in op het behalen van de doelen van de Agenda Biodiversiteit in 2030, zoals vastgelegd in 2021. Om dat te bereiken zijn extra inspanningen en investeringen nodig ten opzichte van het groeimodel. Daarbij wordt uitvoering gegeven aan de aanbevelingen uit de evaluatie (zie hoofdstuk 4). Hoofdstuk 5 beschrijft op programmaniveau wat daarvoor nodig is.

Kenmerken van variant 1:

- Opschaling biodivers beheer van taluds (60% in 2030).
- Volledige benutting van FPLG-subsidie voor ecologisch dijkbeheer.
- Uitbreiding ecologische capaciteit: verdeeld over agro-ecologie, aquatische ecologie en terrestrische ecologie.
- Structurele borging van biodiversiteit in de organisatie.
- Volledige uitvoering van biodiversiteitsscans op zuiveringen.
- Doelrealisatie in 2030 zoals oorspronkelijk beoogd.

Variant 2: Temporiseren van de doelrealisatie

Deze variant volgt het financiële groeimodel uit 2021. Het waterschap blijft stappen zetten richting de doelen van de Agenda, maar deze worden niet volledig gehaald in 2030. We brengen dan in kaart wat er nodig is voor het vervolg.

Kenmerken van variant 2:

- Lagere inzet op biodivers beheer van taluds; geen 60% maar 45% in 2029.
- Beperkt gebruik van FPLG-subsidie; minder verankering in pachtcontracten.
- Uitbreiding ecologische capaciteit: verdeeld over agro-ecologie, aquatische ecologie en terrestrische ecologie.

- Structurele borging van biodiversiteit in de organisatie.
- Getemporeerde uitvoering van biodiversiteitsscans op zuiveringen.
- Doelen worden niet in 2030 gerealiseerd maar naar verwachting in 2035;
- Vanaf 2031 wordt de aanvullende inzet op biodiversiteit, gericht op het behalen van de doelen, geborgd in de relevante meerjarenonderhoudsbeheerplannen (MJOBP's).

Beide varianten leveren een bijdrage aan de biodiversiteit, maar in verschillende mate. Tabel 1 laat zien hoe de twee varianten zich tot elkaar verhouden per programmatisch onderdeel.

Tabel 1 Vergelijking van variant 1, variant 2 en de huidige stand van zaken voor het vervolg van de Agenda Biodiversiteit

Programma	Onderdeel	Waar staan we nu	Variant 1 – Doelrealisatie in 2030	Variant 2 – Temporiseren
Bestuur en omgeving	Ecologische capaciteit	Aanjager biodiversiteit	Uitbereiding met terrestrische, aquatische en agro-ecologische capaciteit	Uitbereiding met terrestrische, aquatische en agro-ecologische capaciteit
	Monitoring	Training Oeverindex + Nectarindex	Jaarlijks uitgevoerd conform Raamwerk 2.0 (UvW)	Jaarlijks uitgevoerd conform Raamwerk 2.0 (UvW)
	Onderzoeken/verkenningen	Uitvoeringsprogramma opgesteld; Onderzoek beleids-instrumenten uitgevoerd; Externe evaluatie uitgevoerd	Uitvoeren LESA in 2026 met aandacht voor agro-ecologie	Uitvoeren LESA in 2026 met aandacht voor agro-ecologie
Waterveiligheid	Gebruik FPLG-subsidie	Voorbereiding plan van aanpak voor indienen aanvraag	Volledig benut (€200.000) inzet op ecologisch dijkbeheer en aangepaste pachtcontracten	50% benut: kleinere aanpassingen in pacht, minder biodivers resultaat
Voldoende en Gezond	Biodivers beheer taluds	25% biodivers	60% biodivers beheerd in 2030	Geleidelijke groei tot 45% biodivers beheer in 2029
	Samenwerking agrariërs	Pilot slootkantenbeheer afgerond. Verkenning maaiselontvangst Zeeastertocht	Volledig opgezet, inclusief afspraken over maaisel ontvangst en onderhoud	Kleinschaliger, inbreng van agro-ecologische kennis door BoerenNatuur
Schoon en Gezuiverd	Ecologisch onderhoud terreinen	Scans op alle zuiveringen in 2024. Investerings Almere Fit for the Future	Volledige uitvoering op basis van 2024-scans, inclusief beheer	Gedeeltelijke implementatie, zuivering Almere wél volledig gerealiseerd en beheer
Algemeen	Doelen Agenda Biodiversiteit	Doelbereik 40% (Witteveen en Bos) ¹	Doelbereik 100% in 2030, zoals afgesproken in 2021	Het behalen van 100% van de doelen wordt niet in 2030, maar naar verwachting in 2035 bereikt
	Subsidie Provincie Flevoland ²	€150.000 per jaar tot en met 2025.	Verzoek tot verlenging subsidie	Verzoek tot verlenging subsidie

Een alternatief is de Agenda nu afronden en borgen. De resultaten tot 2025 worden dan geborgd in reguliere onderhoudsprogramma's, maar verdere implementatie en opvolging van aanbevelingen uit de evaluatie blijft uit. Dit leidt tot het niet realiseren van de oorspronkelijke doelen en beperkt de aansluiting op landelijke ontwikkelingen zoals de Natuurherstelwet.

5. Financiën

Sinds de vaststelling van de Agenda Biodiversiteit in 2021 werken we met een financieel groeimodel. De aanpak voor biodiversiteit betekende een transitie in denken en doen binnen de organisatie. Omdat de benodigde maatregelen en inspanningen in het begin nog niet volledig in beeld waren, kozen we voor een flexibele, programmatische benadering. Daarbij is het financiële groeimodel ingezet als sturingsmiddel om stapsgewijs toe te werken naar de gestelde doelen.

¹ Nieuwkamer, R. L. J., & Roseboom, M. H. (2024, juli 5). *Evaluatie Agenda Biodiversiteit Zuiderzeeland* (Eindrapport, Referentie 141119/24-008.120). Witteveen+Bos Raadgevende ingenieurs B.V.

² Provincie Flevoland. (2021). *Actieplan Biodiversiteit*. Provincie Flevoland.

In de periode 2021–2025 is het budget voor biodiversiteit gegroeid van €100.000 naar €590.000 per jaar. Deze toename maakte het mogelijk om jaarlijks meer maatregelen te realiseren. De belangrijkste uitgaven betroffen biodivers beheer en onderhoud van oevers en compensatie voor pachtderving op keringen. Daarnaast is structureel budget ingezet voor onderzoeken, trainingen en de inzet van een aanjager biodiversiteit. Het college van Dijkgraaf en Heemraden heeft gedurende de jaren zicht op besteding van de middelen gehouden via onder andere de jaarlijkse rapportage aan de provincie.

Bij de vaststelling van de Agenda is ook afgesproken dat we grip houden op de koers door een tussentijdse evaluatie in 2024 uit te voeren. Met de evaluatie krijgen we inzicht in het verloop en kan het Algemeen Bestuur bijsturen als dit voor het vervolg noodzakelijk is. In de besluitvorming is toen afgesproken dat de evaluatie primair wordt ingezet op de behaalde verbetering van ecologische condities, en minder op de behaalde zichtbare verbetering van het ecosysteem. Gezien de traagheid in aanpassing in het ecosysteem kan niet worden verwacht dat de genomen maatregelen al na een paar jaar een heel ander beeld geven.

Het groeimodel zoals gepresenteerd in 2021 ging uit van een verdere groei naar €1,2 miljoen in 2030. Na een door het Algemeen Bestuur doorgevoerde korting van 10% is dit bijgesteld naar circa €1,08 miljoen.

Subsidies en cofinanciering

Tussen 2022 en 2025 stelde de provincie jaarlijks €150.000 beschikbaar voor beheer en onderhoud, op basis van 50% cofinanciering door het waterschap. De provincie Flevoland heeft aangegeven dat we een formeel verzoek kunnen indienen voor verlenging van de subsidie.

Bij het behalen van drie duurzaamheidsdoelen, waaronder biodiversiteit, ontvangt het waterschap jaarlijks €20.000 rentekorting van de Nederlandse Waterschapsbank. 2026 is het laatste jaar voor rentekorting.

Vanaf 2025 stelt de provincie Flevoland via de FPLG-subsidie jaarlijks €200.000 beschikbaar voor ecologisch dijkbeheer, onder de voorwaarde dat het waterschap een gelijke bijdrage levert. De subsidie heeft een looptijd van drie jaar en is bedoeld als compensatie voor pachtderving. Na afloop komen deze kosten structureel ten laste van het waterschap. In variant 2 wordt ervoor gekozen om slechts 50% van de subsidie te benutten, om de structurele lasten na afloop te beperken en met deze middelen naar verwachting een doelbereik van 80% in 2030 gerealiseerd kan worden.

Toekomstige beschikbaarheid van subsidies, bijvoorbeeld via het GLB, de Natuurherstelwet of het Nationaal Programma Landelijk Gebied, is onzeker maar wordt actief gevolgd.

Voor het vervolgtraject zijn twee varianten doorgerekend:

- Variant 1 (doelrealisatie in 2030) vraagt om een extra financiële inspanning boven op het oorspronkelijke groeimodel. In de jaren 2026–2029 bedragen de meerkosten t.o.v. de huidige begroting respectievelijk €340.000, €395.000, €500.000 en €780.000.
- Variant 2 (temporiseren van de doelrealisatie) blijft dicht bij het groeimodel van 2021, met lagere jaarlijkse meerkosten van €290.000, €310.000, €380.000 en €560.000 in dezelfde periode.

Deze bedragen zijn verder uitgewerkt in Tabel 2 en Tabel 3.

Tabel 2 financiële consequenties variant 1

Variant 1	2026	2027	2028	2029	2030
Totale brutokosten	1.130.000	1.185.000	1.290.000	1.370.000	1.370.000
Bijdrage FPLG-subsidie	200.000	200.000	200.000	-	-
Bijdrage Actieplan Biodiversiteit*	?	?	?	?	?
Totale nettokosten	930.000	985.000	1.090.000	1.370.000	1.370.000
Hiervan reeds opgenomen in B&MR	590.000	590.000	590.000	590.000	590.000
Vraag om te verwerken in B&MR**	340.000	395.000	500.000	780.000	780.000

* afhankelijk van reactie op verzoek aan provincie

** deze gelden worden verdeeld over de programma's Waterveiligheid, Voldoende en gezond water, Schoon en gezuiverd water en Bestuur en Omgeving

Tabel 3 financiële consequenties variant 2

Variant 2	2026	2027	2028	2029	2030
Totale brutokosten	980.000	1.000.000	1.070.000	1.150.000	1.150.000
Bijdrage FPLG-subsidie	100.000	100.000	100.000	-	-
Bijdrage Actieplan Biodiversiteit*	?	?	?	?	?
Totale nettokosten	880.000	900.000	970.000	1.150.000	1.150.000
Hiervan reeds opgenomen in B&MR	590.000	590.000	590.000	590.000	590.000
Vraag om te verwerken in B&MR**	290.000	310.000	380.000	560.000	560.000

* afhankelijk van reactie op verzoek aan provincie

** deze gelden worden verdeeld over de programma's Waterveiligheid, Voldoende en gezond water, Schoon en gezuiverd water en Bestuur en Omgeving

Tabel 2 en Tabel 3 geven de totaaloverzichten van de benodigde financiële middelen voor biodiversiteit. Op de loonsom na wordt het budget voor biodiversiteit besteed via de MJOBP's.

Op dit moment (2025) bedraagt de specifieke loonsom gekoppeld aan de Agenda Biodiversiteit €80.000. In zowel variant 1 als variant 2 achten we een loonsom van in totaal €250.000 (toename van €170.000 t.o.v. 2025) noodzakelijk om de doelen van de Agenda Biodiversiteit te behalen.

Voor variant 2 wijkt dit af van de eerdere inschatting, waar werd uitgegaan van een lagere inzet. Op basis van de beeldvormende bespreking en nieuwe afweging achten we deze structurele inzet alsnog noodzakelijk, omdat in beide varianten hetzelfde werk wordt verricht. Zo is er aandacht gevraagd voor agro-ecologie, monitoring en zijn er externe ontwikkelingen (zoals natuurherstelwet, gedragscode) die vertaald moeten worden naar de praktijk. Ook is kennisborging essentieel, zoals ook duidelijk wordt uit de evaluatie: er is behoefte aan specialistische en langdurige inzet om opgedane kennis en ervaring binnen de organisatie vast te houden en verder te ontwikkelen. Juist ook om de komende jaren biodiversiteit te borgen in de reguliere werkprocessen, medewerkers op te leiden en waar nodig specialistische kennis in te kunnen zetten. Daarmee vallen de bedragen om te verwerken in de B&MR in totaal €90.000 hoger uit. Dit is tevens verwerkt in de voorliggende Kadernota.

Naast de loonkosten die specifiek zijn toe te rekenen aan de Agenda Biodiversiteit, wordt ook vanuit reguliere werkzaamheden tijd besteed aan biodiversiteit. Op basis van een geïnformeerde inschatting ('educated guess') gaat het om circa 2.700 uur per jaar. Dit betreft onder andere inzet van medewerkers uit het waterbeheer, ecologische specialisten en beleidsadviseurs.